

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO NERETVANSKI KANTON
KANTONALNI SUD U MOSTARU

Broj: 58 0 Rs 167870 17 Rsž

Mostar, 30.03.2021.godine

Kantonalni sud u Mostaru, u vijeću sastavljenom od sudija: Merime Ćatić, kao predsjednika vijeća, Vere Sudar i Nade Hamović-Kovačević, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice -----, zastupane po punomoćniku -----, Udruge „Idem Ius“ iz Mostara, umješača na strani tužiteljice, zastupane po predsjedniku -----, protiv prvotužene Federacija BiH, Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta Mostar, zastupano po ministru i drugotuženog Amira Zukić, zastupanih po punomoćnicima iz ZAK Kebo&Guzi, advokatima iz Mostara, radi diskriminacije iz oblasti zapošljavanja, rada i radnih uvjeta zapošljavanja, v.sp.4.400,00 KM, odlučujući o žalbama tužiteljice i tuženog protiv presude Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 Rs 167870 15 Rs od 26.09.2017.godine, na sjednici vijeća održanoj dana 30.03.2021.godine, donio je ovu:

P R E S U D U

Žalba tužiteljice se odbija kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđuje u stavu 7., 8., 9., 10. 11., 12., 13. i 14. izreke .

Žalba tuženih se uvažava i prvostepena presuda preinačava u stavu 1. 2., 3., 4., 5. i 6. izreke, na način da se odbijaju tužbeni zahtjevi tužiteljice.

Dužna je tuželjica naknaditi prvotuženom troškove parničnog postupka u iznosu od 1.544,40 KM, u roku od 15 dana.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom odlučeno je :

Utvrđuje se da je prvotužena stranka kao poslodavac nakon okončanja glavne rasprave 20.02.2015.godine u parnici u kojoj je Općinski sud u Mostaru utvrdio protupravnu diskriminaciju tužiteljice diskriminirala tužiteljicu isključenjem iz reda državnih službenika koje imenuje u radna tijela formirana kod prvotuženog.

Utvrđuje se da je drugotuženi kao rukovodilac organa uprave propustio vršiti svoju dužnost da spriječi diskriminiranje tužiteljice nakon preuzimanja dužnosti ministra i nakon što se upozna sa sadržajem presude kojom je u prethodnoj parnici utvrđena protupravna diskriminacija tužiteljice.

Utvrđuje se da je drugotuženi kao rukovoditelj organa uprave nastavio diskriminirati tužiteljicu nakon preuzimanja dužnosti ministra na način da je zbog njenog uvjerenja nije imenovao u radna tijela koja je formirao u ministarstvu, niti predlagao u međuresorna radna tijela u kojima su imenovani uposlenici ministarstva.

Utvrđuje se da su tuženici povrijedili tužiteljičino pravo da ne trpi nikakve štetne posljedice zbog prijave diskriminacije i sudjelovanja u postupku za zaštitu od diskriminacije.

Dužani su tuženici solidarno isplatiti tužiteljici na ime naknade nematerijalne štete:

- za duševne boli izazvane povredom na jednako postupanje i prava na pravičan i pošten tretman u aspektima kadrovske politike u iznosu od 2.800,00 KM,
- u vidu pretrpljenog straha-dugotrajnu uznemirenost i zebnju za svoj status i ugled u iznosu od 1.600,00 KM, sve u roku od 15 dana .

Utvrđuje se da je drugotuženi diskriminiranim podnašanjem omalovažio i uvrijedio tužiteljicu kršeći Zakon o slobodi pristupa informacijama time što je naložio da se zahtjev ne obrađuje i da se ne donese rješenje o zahtjevu koje se po zakonu mora donijeti, nego je rješenje doneseno tek po naredbi Federalnog upravnog inspektora.

Odbija se tužbeni zahtjev koji glasi:

„ Utvrđuje se da su tuženici ignoriranjem tužiteljičinih obraćanja i pritužbi i molbi za razjašnjenje koja je ona upućivala rukovodiocu organa uprave kao i propuštana da u zakonskom roku odluče o prijedlogu ocjene rada tužiteljice za 2015.g. kojeg je blagovremeno utvrdio tužiteljecine neposredno pretpostavljeni, doprinosio stvaranju neprijateljskog okruženja i time diskriminirali tužiteljicu uznemiravanjem. “

Odbija se tužbeni zahtjev koji glasi:

„ Nalaže se tuženim strankama da se tužiteljici u pismenom obliku ispričaju isprikom koja glasi: „Ispričavamo se ----- zbog nezakonitog i nekorektnog ponašanja u vezi s njenim zahtjevom za pristup informacijama koje je ona podnijela 30.07.2015. godine.“

Odbija se tužbeni zahtjev koji glasi:

„ Prvotuženom se zabranjuje poduzimanje štetnih radnji koje mogu biti odmazda za prijavljivanje sumnje na korupciju analogno odredbama Zakona o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju.“

Odbija se tužbeni zahtjev koji glasi:

„ Utvrđuje se da su tuženici nakon što je drugotuženi preuzeo dužnost ministra povrijedili tužiteljičino pravo na pravičan i pošten tretman iz čl. 18. Zakona o državnoj službi i to nejednakim postupanjem u pogledu radnog angažmana, napredovanja i stručnog usavršavanja nakon što je ona pokrenula postupke za zaštitu od diskriminacije.“

Odbija se tužbeni zahtjev koji glasi:

„ Utvrđuje se da su tužiteljici nakon što je drugotuženi preuzeo dužnost ministra povrijedili tužiteljičino pravo na pristup javnim službama pod općim uvjetima jednakosti iz čl. 25. stavak c. Međunarodnog pakta po građanskim i političkim pravima, odnosno pravo ja jednak pristup javnim službama iz čl. 2. Ustava Federacije i to nejednakim postupanjem u pogledu radnog angažmana, napredovanja i stručnog usavršavanja nakon što je ona pokrenula postupak zaštite od diskriminacije.“

Odbija se tužbeni zahtjev koji glasi:

„Dužani su prvotuženi i drugotuženi isplatiti tužiteljici naknadu materijalne štete novčanom iznosu od 4.000,00 KM.“

Odbija se alternativni tužbeni zahtjev koji glasi:

„Dužani su prvotuženi i drugotuženi isplatiti tužiteljici naknadu materijalne štete u iznosu od 4.000 KM temelja čl. 12. st. 1. točka b. kao nalaganje radnje kojom se otklanjaju posljedice diskriminacije“

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Blagovremeno izjavljenim žalbama navedenu presudu pobiju i tužiteljica i tuženi iz svih razloga propisanih odredbom čl.208. stav 1.ZPP-a.

Tužiteljica žalbom pobija prvostepenu presudu u odbijajućem dijelu. Navodi da je prvostepeni sud tokom cijelog postupka povređivao odredbe parničnog postupka i to: nije dopuštao odgovore na pitanja sa obrazloženjem da nisu u vezi sa tužbenim zahtjevom i tražio od punomoćnika tužiteljice da izdiktira na zapisnik tužbeni zahtjev u vezi sa kojim se postavlja pitanje; dopuštao da tuženi „izvodi dokaze“ na način da traži od svjedoka da se izjasni jesu li povrijeđena tužiteljčina prava ; da je dozvolio tužnom da u formi podneska na ročištu predlaže dokaze, a da se ne zna koje se činjenice dokazuju; da je neuredan odgovor na tužbu tuženog; da je povrijeđeno načelo koncentracije raspravljanja; da su zbog nepravilnog vođenje postupka zapisnici dosegali obim manjih romana; da je povlađivano ministru; da rješenje o izvođenju dokaza vještačenjem ne sadrži obavezno upozorenje i sl. Po svakom odbijenom tužbenom zahtjevu iz pobijane presude tužiteljica daje osvrt, koji ukazuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, izvođenje pogrešnih zaključaka i pogrešnu primjenu materijalnog prava. Predlaže da se prvostepena presuda u pobijanom dijelu preinači na način da se usvoje tužbeni zahtjevi tužiteljice ili da se ista ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Tuženi žalbom pobijaju prvostepenu presudu u dosuđujućem dijelu. Navode da je tuženi osporio sve činjenične navode tužbenih zahtjeva koji su isticani tokom postupka koji su netačni i paušalni, pa i prigovor zastare utuženih novčanih davanja (nakon 20.02.2015. godine); da u tužbi nije naveden pravni osnov tužbenog zahtjeva, da se ne vidi o kojoj parnici se radi u vezi sa datumom od 20.02.2015.godine, da se tužbeni zahtjev za zaštitu od diskriminacije razlikuje od ostalih, jer ne može sud presudom utvrditi koja pravna posljedica proističe iz nekog događaja. Tuženi daju svoje viđenje tereta dokazivanja u postupcima o postojanju diskriminacije, daje definicije pojmova diskriminacije, mobinga i uznemiravanja. Smatra da je tužiteljici neosnovano dosuđena nematerijalna šteta. Predlaže da se prvostepena presuda u pobijanom dijelu preinači na način da se odbije tužbeni zahtjev tužiteljice ili da se ista ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje, te potražuje troškove sastava ove žalbe.

Ispitujući pobijano rješenje u granicama žalbenih razloga, kao i u smislu odredbe čl. 221. Zakona o parničnom postupku („Službene novine F BiH“, broj: 53/03, 73/05, 19/06, 98/15, u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci, iz sljedećih razloga:

Iz stanja spisa slijedi da je tužba tužiteljice podnesena dana 03.08.2015.godine, tokom postupka isticani su novi tužbeni zahtjevi, a pobijanom presudom je odlučivano o konačno opredjeljenom tužbenom zahtjevu. Pravosnažnom presudom u predmetu br. 58 0 Rs 122316 12 Rs od 13.02.2014.godine utvrđeno je da je tužiteljica protupravno diskriminirana od strane tuženog kao poslodavca (u ovom postupku prvotuženog), na način da ju je poslodavac isključivao iz reda državnih službenika koji se imenuju u komisije za koje je poslodavac

isplaćivao posebnu naknadu, te je tužena obavezana isplatiti tužiteljici, na ime nematerijalne štete izazvane diskriminirajućim postupcima iznos od 5.000,00 KM. Utvrđenje diskriminacije tužiteljica traži u ovom predmetu, nakon 20.02.2015. godine, a diskriminaciju vidu u ponašanju drugotuženog koji imenuje radna tijela prvotuženog iz reda državnih službenika, a nju isključuje. Drugotuženi je na funkciju ministra stupio dana 02.04.2015. godine.

Tužiteljica smatra da je osnov njenog tužbenog zahtjeva diskriminacije i to je pravni osnov, a pobliže ukazuje da se prednje ogleda u njenom drugačijem uvjerenju, pa su neosnovani žalbeni navodi tuženih da nije naveden pravni osnov njenog tužbenog zahtjeva.

Neosnovani su žalbeni navodi tužiteljice da je povreda procesnih odredbi u tome što prvostepeni sud nije dopuštao odgovore na pitanja koja nisu u vezi sa tužbenim zahtjevom i što izlaze iz okolnosti predloženih za saslušanje stranaka i svjedoka, jer je odredbom čl.137. stav 3. ZPP-a propisano da stranka koja predlaže da se određena osoba sasluša kao svjedok mora prije toga naznačiti o čemu ona treba svjedočiti. Odredbom čl.100. stav 1. ZPP-a propisano je da će sud voditi računa da se glavna rasprava odvija na pravilan način, te da se raspravlja samo o pitanjima bitnim za donošenje odluke, a pri tome sud i stranke ne moraju bitnost nekih pitanja i odgovora na njih cijeniti na isti način.

Dokaze izvode stranke kako je to propisano odredbom čl.99. stav 1. i 2. ZPP-a, a zadatak suda je da ih cijeni, bez obzira kakve odgovore na pitanja sadržajno daju svjedoci, nasuprot žalbenim navodima tužiteljice.

Neosnovani su žalbeni navodi tužiteljice da je odgovor na tužbu tuženih bio neuredan, a sud ga je dopustio. Shodno odredbi čl.73. ZPP-a sud isti može utvrditi nerazumljivim ili nepotpunim, a u konkretnom slučaju odgovor na tužbu tuženih sadržajno je zadovoljio ono što je propisano čl.71. ZPP-a. Kako je tokom trajanja ovog postupka tužiteljica isticala nove tužbene zahtjeve, koji ne predstavljaju preinaku tužbe (čl.54. stav 6. ZPP-a) dostavljenim podnescima u kojima je isticala i dokazne prijedloge, očitovanje na iste i predlaganje dokaza u podnescima tuženim, pa i onim predatim na ročištu dozvoljeno je na isti način i tužiteljici i tuženima, jer svaka stranka ima pravo da se izjasni o prijedlozima i zahtjevima protivne stranke (čl.5. ZPP-a).

Neosnovani su žalbeni navodi tužiteljice da je povreda procesnih odredbi u tome što prvostepeni sud nije dopuštao odgovore na pitanja koja nisu u vezi sa tužbenim zahtjevom i što izlaze iz okolnosti predloženih za saslušanje stranaka i svjedoka, jer je odredbom čl.137. stav 3. ZPP-a propisano da stranka koja predlaže da se određena osoba sasluša kao svjedok mora prije toga naznačiti o čemu ona treba svjedočiti. Odredbom čl.100. stav 1. ZPP-a propisano je da će sud voditi računa da se glavna rasprava odvija na pravilan način, te da se raspravlja samo o pitanjima bitnim za donošenje odluke.

Nasuprot žalbenim navodima tužiteljice o povredi čl. 191. stav 4. ZPP-a u pobijanoj presudi od prevelikog broja dokaza (preko 100) obrazlagani su oni koji su od značaja za rješenje u ovoj pravnoj stvari, pa mnogobrojne dokaze tužiteljice nije trebalo niti obrazlagati.

Ostale žalbene prigovore tužiteljice, a koji se odnose na upravljanje postupkom ovaj sud nije posebno cijenio, jer učinjeni propusti nisu bili od utjecaja na zakonitost i pravilnost toka i ishoda ovog postupka (član 209. ZPP-a).

Tužiteljica je državni službenik kod prvotuženog na poslovima i radnim zadacima Viši stručni suradnik za praćenje i razvoj tržišta. Prvotuženi ima 34 uposlenika, od toga je 21 državni službenik, a ostalo su namještenici. Nasuprot utvrđenju prvostepenog suda iz provedenih dokaza (rješenje o formiranju radnih tijela i komisija kod prvotuženog) slijedi zaključak da je u periodu od 20.02.2015.godine do zaključenja glavne rasprave, kod prvotuženog formirano 14 komisija i radnih tijela, odnosno 9 komisija i 5 radnih tijela, u kojima je angažovano 19 državnih službenika prvotuženog, od toga tužiteljica 2 puta - jednom u komisiji, a jednom u radnom tijelu, 8 državnih službenika prvotuženog je angažovano jedanput (u komisiji ili radnom tijelu), a neki nisu uopće angažirani.

Prema odredbi člana 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl. glasnik BiH“ br.59/09, 66/16) diskriminacija je definisana kao svako različito postupanje, uključujući svako isključivanje, ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, nacionalnog ili socijalnog porijekala, veze sa nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i pola, polnog izražavanja ili orijentacije, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava i sloboda u svim oblastima javnog života.

Osnovni elementi diskriminacije su različiti i nepovoljan tretman pojedinca koji je rezultat državnih mjera kojima se zahtjeva određeno pojašnjenje, nameću ili negiraju određene kvalifikacije, daju ili negiraju mogućnosti i uporednih grupa osoba koje su u istoj ili sličnoj situaciji tretirane povoljnije, odnosno poređenje sa drugim osobama koje se nalaze u istoj ili sličnoj situaciji, a koja je znatno povoljnija za te osobe spram onoga što uživa diskriminirani.

Kod dokazivanja postojanja diskriminacije u smislu čl.15. Zakona o zabrani diskriminacije postoji princip podjele tereta dokazivanja između tužiteljice i tuženih. Obaveza tužiteljice kao eventualne žrtve diskriminacije, je da dokaže činjenice na osnovu kojih se može zaključiti da je došlo do diskriminacije, odnosno mora dokazati da je došlo do različitog tretmana, dok tuženi, lica za koje se tvrdi da su izvršila diskriminaciju mogu pobiti postojanje iste na dva načina i to da tužiteljica nije u istoj ili sličnoj situaciji sa osobom sa kojom se poredi i da se različit tretman ne zasniva na osnovu za koji se tvrdi da se zasniva.

Članom 56. Zakona o organizaciji organa uprave u F BiH(“Sl.novine F BiH” br.35/05) propisano je da Federalnim ministarstvom rukovodi ministar, koji predstavlja i zastupa ministarstvo, organizira i osigurava zakonito i efikasno obavljanje svih poslova iz nadležnosti ministarstva, donosi podzakonske propise i druge opšte i pojedinačne akte za koje je zakonom ovlašten i preduzima druge mjere za obavljanje poslova iz nadležnosti ministarstva, te odlučuje, u skladu sa zakonom, o pravima, obavezama i odgovornostima državnih službenika i namještenika iz radnog odnosa i obavlja druge poslove za koje je zakonom i drugim propisima ovlašten.

Ispitujući spornost pitanja da li su prvotuženi i drugotuženi povrijedili pravo tužiteljice na jednako postupanje, na način da su je isključivali iz rada komisija i radnih tijela, zbog uvjerenja i učešća u postupcima za zaštitu od diskriminacije slijedi:

Po navodima iz iskaza tužiteljice datog na zapisnik od 27.03.2017. godine i dokaza-rješenja o formiranju radnih tijela i komisija kod prvotuženog slijedi da je tužiteljica nakon 20.02.2015.godine učestvovala u radu radnog tijela za implementaciju Akta o malom biznisu (po rješenju od 20.11.2015.godine), to je radila negdje oko godinu dana, a rješenjem od 26.01.2016.godine određena je za predsjednika Komisije za utvrđivanje i načina raspodjele dijela prihoda ostvarenih po osnovu naknade za priređivanje igara na sreću za 2014. i 2016. godinu. Navedena rješenja od 20.11.2015.godine i 26.01.2016.godine donio je drugotuženi.

Kada se navedene odredbe materijalnog prava dovedu u vezu sa činjeničnim stanjem ovog spisa slijedi zaključak da nakon 20.02.2015.godine nije došlo do različitog tretmana između tužiteljice i ostalih državnih službenika zaposlenih kod prvotuženog, po navedenom osnovu, jer statistički podaci ukazuju na takav zaključak. Tužiteljica je angažovana za rad u jednom radnom tijelu i jednoj komisiji kod prvotuženog, 8 uposlenika ovog tuženog je angažovano samo jednom, bilo u radu komisije ili radnog tijela, a neki nisu uopće angažirani. Dakle, utvrđeno je da su od prvotuženog izvršene radnje kojima se uklanja diskriminacija i njene posljedice na jednako postupanje (iz postupka u kome je pravosnažno utvrđena diskriminacija), jer je prvotuženi u ovom postupku dokazao da nakon 20.02.2015.godine tužiteljica nije bila diskriminirana na način koji tvrdi, a navedena rješenja o njenom angažmanu donio je drugotuženi, pa se ni njegovo ponašanje u odnosu na tužiteljicu ne može smatrati diskriminatorskim.

Članom 12. Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da su lice ili grupa lica koja su izložena bilo kojem obliku diskriminacije, prema odredbama ovog zakona, ovlašteni da podnesu tužbu i da traže: utvrđivanje da su tuženi povrijedili pravo tužiteljice na jednako postupanje, odnosno da radnja koju su preduzeli ili propustio može neposredno dovesti do povrede prava na jednako postupanje (tužba za utvrđivanje diskriminacije).

U smislu prednjeg tužbenim zahtjevima od 1- 3 tužiteljica je tražila da se utvrdi da je diskriminirana od tuženih na način da je isključena iz reda državnih službenika imenovanih u radna tijela prvotuženog, da se utvrdi propust drugotuženog što nakon preuzimanja dužnosti ministra nije spriječio diskriminaciju tužiteljice (utvrđenu u prethodnom postupku), već je nastavio diskriminirati tužiteljicu zbog njenog uvjerenja, na način da je nije imenovao i predlagao u međuresorna radna tijela kao ostale uposlenike ministarstva.

Kako tužiteljica nakon 20.02.2015.godine nije bila diskriminirana od strane prvotuženog i drugotuženog, to je valjalo preinačiti prvostepenu presudu u stavu 1. 2. i 3. tužbenog zahtjeva tužiteljice na način da se ovi tužbeni zahtjevi odbiju kao neosnovani.

Tužbenim zahtjevom pod 4. tužiteljica traži da se utvrdi da su tuženi povrijedili njeno pravo da ne trpi nikakve štetne posljedice zbog prijave diskriminacije i sudjelovanja u postupku za zaštitu od diskriminacije.

Članom 18. Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da nijedno lice koje je prijavilo diskriminaciju ili učestvovalo u pravnom postupku za zaštitu od diskriminacije neće trpjeti nikakve posljedice zbog takvog prijavljivanja i učestvovanja.

Iz mnogobrojnih dokaza slijedi da je sistem vrijednosti koji tužiteljica poštuje određen sa moralnošću, odgovornošću, savjesnošću, potrebom realizacije svojih optimalnih mogućnosti, odnosno sa sistemom vrijednosti koji se razlikuje od nekih njenih radnih kolega. Zbog navedenog je tužiteljica bila ta koja je u više navrata ukazivala svojim pretpostavljenim

i radnim kolegama na propuste u radu, od kojih su neki po krivičnim prijavama završili pravosnažnim odlukama u krivičnom postupku. Međutim, ta različitost sama po sebi ne čini sadržaj pojma diskriminacije. U ovom postupku nesporno je da je tužiteljica već vodila sudske postupke protiv prvotuzenog radi utvrđivanja diskriminacije. Tačno je da je u predmetu br. 58 0 Rs 122316 12 Rs pravosnažno utvrđena diskriminacija tužiteljice, iz razloga što je bila isključena iz reda uposlenika prvotuzenog koji su bili imenovani u komisije za čiji rad se plaća naknada. Kao posljedice toga što je tužiteljica prijavila diskriminaciju ili učestvovala u pravnom postupku za zaštitu od diskriminacije ne mogu se prihvatiti lični odnosi tužiteljice i njenih radnih kolega, koji se ogledaju u međusobnoj lošoj komunikaciji.

Kako nije bilo povrede čl. 18. Zakona o zabrani diskriminacije (viktimizacije) koji se ogleda u nastavku povrede radno pravnog tretmana tužiteljice nakon vođenja ranijih postupaka povodom diskriminacije prvotuzenog, jer tužiteljici nisu uskraćivana prava iz rada na način naveden u tužbi i istican tokom postupka, valjalo je preinačiti pobijanu presudu i odbiti tužbeni zahtjev da se utvrdi da su tuženi povrijedili njeno pravo da ne trpi nikakve štetne posljedice zbog prijave diskriminacije i sudjelovanja u postupku za zaštitu od diskriminacije.

Obzirom da pravna sudbina tužbenog zahtjeva u dijelu naknade nematerijalne štete zbog diskriminacije (član 12. stav 1. tačka c. Zakona o zabrani diskriminacije) direktno zavisi o utvrđenju postojanja diskriminacije, to je valjalo preinačiti pobijanu presudu i odbiti tužbeni zahtjev tužiteljice kojim je tražila naknadu nematerijalne štete.

Članom 25. stav 4. Zakona o slobodi pristupa informacijama u F BiH ("Sl.novine F BiH" br.32/2001, 48/11) propisano je da se na svako kršenje ovog zakona primjenjuju sankcije utvrđene kaznenim zakonima, zakonima o prekršajima i zakonima iz oblasti uprave, kao i drugim zakonima koji su na snazi u Federaciji Bosne i Hercegovine. U smislu prednjeg je Federalni upravni inspektor podnio dana 11.11.2015.godine zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv Josipa Tomičić, kao osobe za informiranje prvo tuženog i drugotuzenog ministra Amira Zukić zbog nepostupanja po zahtjevu tužiteljice od 30.07.2015. godine.

Nepoštivanje odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama u F BiH ima svoje propisane posljedice. Nepostupanjem po zahtjevu tužiteljice od 30.07.2015.godine drugotuženi tužiteljicu nije diskriminirao na način da je omalovažio i uvrijedio, odnosno da je ponašanjem drugotuzenog dovedena u nepovoljniju situaciju za razliku od nekog drugog lica ili grupe lica u istoj ili sličnoj situaciji, jer to tužiteljica u ovom postupku nije dokazala u stepenu vjerovatnoće.

Članom 4. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da je uznemiravanje svako neželjeno ponašanje uzrokovano nekom od osnova iz člana 2. stav (1) ovog zakona koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe i stvaranje zastrašujućeg, neprijateljskog, degradirajućeg, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja.

Nije sporno da ocjenu rada državnog službenika za svakih 12 mjeseci donosi rukovodilac organa uprave, na prijedlog neposredno nadređenog, da je takav prijedlog donesen za tužiteljicu 19.01.2016.godine za rad 2015.godinu, a da ocjena rukovodilaca organa uprave nije donesena blagovremeno, ali ne samo za tužiteljicu, već ni za ostale zaposlenike prvotuzenog. Za organizaciju rada prvotuzenog čl. 56. Zakona o organizaciji organa uprave u F BiH zadužen je ministar - drugotuženi, pa sud u ovoj oblasti nema ovlaštenja pune jurisdikcije, jer je organizacija rada diskreciono pravo poslodavca. Iz nespornih činjenica slijedi da se nisu stekli elementi diskriminacije iz čl. 4. stav 1. u vezi sa čl.2. Zakona o zabrani

diskriminacije, a to su različiti i nepovoljan tretman tužiteljice neblagovremenim donošenjem ocjena o rezultatu rada uposlenika prvotuženog za 2015.godinu u odnosu na druge zaposlenike ili grupe zaposlenika koji su u istoj ili sličnoj situaciji tretirane povoljnije iz bilo kog razloga sadržanog u čl.2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije. Slijedom prednjeg neosnovani su žalbeni navodi tužiteljice da je u vezi sa ovim tužbenim zahtjevom pogrešno utvrđeno činjenično stanje i izveden pogrešan zaključak. Pravilno je prvostepeni sud odbio tužbeni zahtjev tužiteljice kojim je tražila da se utvrdi da su tuženi ignorisanjem njenih obraćanja i molbi za razrješenje koja je ona upućivala rukovodiocu organa uprave kao i propuštanja da u zakonskom roku odluče o prijedlogu ocjene rada tužiteljice za 2015.godinu doprinosili stvaranju neprijateljskog okruženja i time diskriminirali tužiteljicu uznemiravanjem.

Članom 12. stav 1. tačka d. Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da se presuda kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima.

Tužiteljica je tužbenim zahtjevom tražila da se nalaže tuženim da se tužiteljici u pismenom obliku ispričaju isprikom koja glasi: „Ispričavamo se ----- zbog nezakonitog i nekorektnog ponašanja u vezi s njenim zahtjevom za pristup informacijama koje je ona podnijela 30.07.2015.godine“, a što ne predstavlja pravo i mogućnost sadržanu u odredbi čl. 12. stav 1. tačka d. Zakona o zabrani diskriminacije čak i da je utvrđena diskriminacija (a nije), pa je pravilno ovaj tužbeni zahtjev tužiteljice odbijen.

Neosnovani su žalbeni navodi tužiteljice koja se u vezi sa prednjim zahtjevom poziva na odredbu čl.199. Zakona o obligacionim odnosim („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85, 45/89, 57/89; Službeni list R BiH broj 2/92, 13/93, 42/11), jer se na raspravljanje po tužbi za zaštitu od diskriminacije primjenjuju odredbe Zakona o zabrani diskriminacije kao *lex specialis*.

Nije sporno da je tužiteljica, u periodu koji prethodi predmetnoj tužbi, nadležnim tijelima i organima prijavljivala nepravilnosti u radu prvotuženog, uočene nepravilnosti u radnjama pojedinca zaposlenih kod prvotuženog, da je podnosila i krivične prijave, od kojih su neke okončane u postupcima i sa pravosnažnim presudama.

Kako tužiteljica i navodi u žalbi, na nju se nisu mogle primijeniti odredbe Zakona o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama BiH (“ Sl.glasnik BiH“ br. 100/13), jer se isti ne primjenjuje u državnim službama entiteta. Pogrešno tužiteljica primjenu ove odredbi ovog zakona ističe u tužbenom zahtjevu, a u žalbi analognu primjenu odredbi ovog zakona dovodi u vezu a čl.12. Zakona o zabrani diskriminacije.

Neosnovani su žalbeni navodi tužiteljice da postoji opasnost da će protiv tužiteljice biti poduzete mjere odmazde, jer se u ovom postupku ne može odlučivati o onome što nije poduzeto i u vezi sa pretpostavkom tražiti da se zabrani poduzimanje štetnih radnji koje mogu biti odmazda. Odmazdom se ne može smatrati razgovor drugotuženog sa tužiteljicom u kome joj je „naloženo“ da prouči etički kodeks i posveti se zadacima iz opisa radnog mjesta, jer navedeno ne čini odmazdu.

Članom 18. Zakona o državnoj službi u F BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/2003, 23/2004, 39/2004, 54/2004, 67/2005, 8/2006, 4/2012, 99/15) propisana su prava državnog službenika i to: a) na stalni radni odnos do sticanja uvjeta za penziju, osim ako ovim zakonom nije drugačije utvrđeno; b) na odsustvo utvrđeno zakonom, kao i na nastavak rada na istom ili sličnom radnom mjestu po isteku odsustva; c) da bude nagrađen na osnovu zadataka

i rezultata rada kako je utvrđeno u V. poglavlju ovog zakona; d) na plaću i naknadu na način utvrđen u V. poglavlju ovog zakona; e) na potporu i pomoć u stručnom obrazovanju i profesionalnom usavršavanju u cilju napredovanja u karijeri putem obuke i na druge načine; f) na zaštitu svog fizičkog i moralnog integriteta od države tokom obavljanja službenih dužnosti; g) da se nadređeni državni službenik prema njemu odnosi poštujući njegovo ljudsko dostojanstvo; h) da osnuje ili se učlani u sindikat ili profesionalno udruženje u skladu sa zakonom; i) da štrajkuje, u skladu sa zakonom. Državni službenik ima pravo na: pošten i pravedan tretman u svim aspektima kadrovske politike, bez obzira na nacionalnost, socijalno porijeklo, entitetsko državljanstvo, prebivalište, religiju, politička i druga uvjerenja, spol, rasu, rođenje, bračni status, starosnu dob, imovinsko stanje, hendikepiranost ili drugi status.

Već je naprijed navedeno da je 2. tuženi na rad kod prvotuženog stupio dana 02.04.2015.godine, da je nakon toga tužiteljica angažovana za rad u jednoj komisiji i u jednom radnom tijelu, da je raspoređena i obavljala poslove u okviru svoje stručne spreme i datog angažmana. Povredom prava na napredovanje u smislu diskriminacije ne može se smatrati poništenje raspisanog natječaja, za koji je tužiteljica ispunjavala uslove, jer je poništenje raspisanog natječaja diskreciono pravo poslodavca. Povredom prava na stručno usavršavanje tužiteljice ne može se smatrati to što je na učešće u radionici Okvirnog projekta Horizont 2020 vrijednog 80 milijuna eura pozvana od strane vanjskih konsultanata, a ne po prijedlogu pretpostavljenog. Tužiteljica temeljem principa podjele tereta dokazivanja iz čl.15. Zakona o zabrani diskriminacije nije dokazala da je nakon što je pokrenula postupke za zaštitu od diskriminacije zbog tih postupka izložena različitom tretmanu nje i ostalih zaposlenika prvotuženog, od strane drugotuženog. Slijedom prednjeg pravilo je odbijen tužbeni zahtjev tužiteljice kojim traži da se utvrdi da su tuženici nakon što je drugotuženi preuzeo dužnost ministra povrijedili tužiteljici pravo na pravičan i pošten tretman iz čl. 18. Zakona o državnoj službi nejednakim postupanjem u pogledu radnog angažmana, napredovanja i stručnog usavršavanja nakon što je pokrenula postupke za zaštitu od diskriminacije.

Žalbeni navodi da „čak ako pola državnih službenika ne radi ništa ili rijetko nešto radi, to je njihov problem“, te da to ne poništava njeno pravo da obavlja poslove radnog mjesta na koje je postavljena, upravo ukazuju da zbog nedovoljnog angažmana državnih službenika prvotuženog nije bilo nejednakog postupanja u odnosu na njih i tužiteljicu u smislu iz čl. 25. stavk c. Međunarodnog pakta po građanskim i političkim pravima, odnosno prava na jednak pristup javnim službama iz čl. 2. Ustava F BiH.

Odredbom čl.12. stav 1. tačka c) Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da lice ili grupa lica koja su izložena bilo kojem obliku diskriminacije, prema odredbama ovog zakona, ovlaštene su da podnesu tužbu i traže da se nadoknadi materijalna i nematerijalna šteta uzrokovana povredom prava zaštićenih ovim zakonom.

Tuženi su u završnom izlaganju istakli prigovor zastare novačanih potraživanja tužiteljice, a tužiteljica pogrešno smatra da je isti, kako navodi „neregularan i okašnjeo“, jer je to materijalno pravni prigovor koji se prema odredbi člana 207. stav 3. ZPP-a ne može isticati u žalbi, ako nije istaknut pred prvostepenim sudom, pri čemu moment njegovog isticanja u prvostepenom postupku nije vremenski uslovljen. Zastarni rok za potraživanje štete shodno čl.13. stav 4. Zakona o zabrani diskriminacije je jedna godina od učinjene povrede - nakon 20.02.2015.godine, pa kako je tužbom od 03.08.2015.godine tražena nematerijalna šteta, to potraživanje tužiteljice za ovu štetu nije obuhvaćeno istaknutim prigovorom zastare. Zahtev za potraživanu materijalnu štetu istaknut je u podnesku od 16.09.2016.godine, pa je potraživanje ovog vida štete obuhvaćeno zastarom.

Zahtjev za naknadu štete uzrokovane nezakonitom povredom prava na jednako postupanje je reparacijski zahtjev, te se može zahtijevati naknada imovinske i naknada neimovinske štete. Kako je uslov za traženje materijalne štete iz čl.12. stav 1. tačka c) Zakona o zabrani diskriminacije izloženost bilo kojem obliku diskriminacije, a u ovom postupku taj uslov nije ispunjen, to se nema potrebe niti raspravljati o materijalnoj šteti koju tužiteljica potražuje i provedenim dokazima na te okolnosti, uz naznaku da je ovo potraživanje tužiteljice zastarjelo. Pravilno je odbijen alternativni tužbeni zahtjev tužiteljice kojim je tražila isplatu materijalne štete u iznosu od 4.000,00 KM od strane tuženih kao nalaganje radnje kojoj se otklanjaju posljedice diskriminacije iz čl.12. stav 1. tačke b. Zakona o zabrani diskriminacije.

Kako je ovaj sud preinačio pobijanu presudu, temeljem odredbe čl.397. stav 2. ZPP-a odlučit će o troškovima postupka. Kako je tužiteljica u cjelosti izgubila parnicu dužna je protivnoj stranci naknaditi troškove postupka (čl. 386. stav 1. ZPP-a). Troškove postupka potražuje prvotuženi i oni iznose: nagrada za sastav odgovora na tužbu u iznosu od 240,00 KM, nagrada za zastupanje na pripremnom ročištu i na glavnoj raspravi u iznosima od po 240,00 KM, nagrada za zastupanje na nastavku pripremnog ročištu i glavne rasprave (pet ročišta) u iznosima od po 120,00 KM, što ukupno iznosi 1.320,00 KM, a uvećano za 17 % PDV-a iznosi 1.544,40 KM. Navedeni iznos tužiteljica je dužna naknaditi prvotuženom.

Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u izreci, primjenom odredbi čl.229. tačka 5., čl.206. i čl. 397. stav 2. u vezi sa čl.235. tačka 3. ZPP-a.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Merima Ćatić